

Atanas L. Atanasov,

AEROSPACE FORCES AS A MEANS OF STRATEGIC DETERRENCE

Atanas L. Atanasov

*National Military University „VasilLevski”, Faculty of „Artillery, air defense and CIS”, Shumen,
Republic of Bulgaria, lenkov@gbg.bg*

Abstract: The evolution of contemporary views on deterrence shows that the role of means of deterrents is changing, requiring adequate state (union) power, willpower and determination to use force when necessary.

Aerospace forces are an effective means of implementing strategic deterrence resulting from changes in the security environment.

Improvement of aerospace deterrents is evolving in the direction of improving surveillance forces and means, providing information superiority, space strike management, new unmanned aerial vehicles with radar intelligence and special ammunition, stealth technologies, multifunctional missile defense and more.

Keywords: aerospace forces, strategic deterrence.

ВЪЗДУШНО-КОСМИЧЕСКИТЕ СИЛИ КАТО СРЕДСТВО ЗА СТРАТЕГИЧЕСКО ВЪЗПИРАНЕ

Атанас Л. Атанасов

*Национален военен университет „Васил Левски”/факултет „Артилерия, ПВО и КИС” - гр.
Шумен, България, lenkov@gbg.bg*

Въведение

Войните са съпътствали човешката история, като изразяват силови отношения и още по-конкретно - военностратегическите отношения.

Новите военни средства за воюване са наситени с информационни технологии, компютърни и телекомуникационни системи, невидими ударни средства. Все по-широко навлизат нанотехнологиите, изкуствения интелект и психотронните средства. Показателни са и примерите за милитаризиране на космоса. Непрекъснато се увеличават военните разходи на много от държавите по света за усъвършенстване на технологиите, което води до коренни промени в средствата за водене на въоръжена борба. Много от държавите планират мерки за поддържане на стратегическото равновесие или превъзходство. Разработват се планове за операции по суша, въздух, вода, в космоса и в информационната среда за участие в различни въоръжени конфликти.

Новото поколение войни са асиметрични, мрежово-центрични и многообразни, а изходът от тях е промяна на общественото развитие, не само на победителите и на техните съюзници, но и на победените. Войните и конфликтите в Афганистан, Ирак, Ивицата Газа, Сирия, Либия, Египет, Мали са доказателство за това.

Изложение

Моментната картина на средата за сигурност би била полезна дотолкова, доколкото позволява да се провеждат текущи операции, без да се планират дългосрочни ефекти. Стратегията е изкуството на възможното. За нуждите на стратегическото планиране са необходими достатъчно ясни параметри на бъдещата среда за сигурност. Целесъобразно е да бъде намерен и прилаган такъв инструментариум, за да може тя да бъде прогнозируема в степен, която да съответства на отговорността за вземаните решения. Водещите в информационно отношение страни изразходват огромни средства за поддържане и развиване на анализаторските си служби. Разработват се военни доктрини съответстващи на развитието на военностратегическите отношения, както и различни теории за стратегическото водене на войната и за нейното предотвратяване. Една от тези теории е тази за стратегическото възпиране. Анализът на съществуващата литература показва, че въпросите, свързани с използването на военните средства за възпиране, не са развити в достатъчен обем. Липсват задълбочени изследвания, на базата на които да се очертаят конкретните направления за трансформация на възгледите за стратегическо възпиране с военни средства.

В речника на термините и дефинициите на НАТО ААР-6 е пояснено така: „deterrence/dissuasion (възпиране/разубеждаване) – „Убеждаване на потенциален (опонент) агресор, че последствията от принудително действие или въоръжен конфликт ще надвишат потенциалните ползи. Това изисква поддържането на правдоподобна военна стратегия и сила, основаваща се на ясно политическо желание за действие.”

Така възприетото в НАТО значение за възпиране определя неговата същност, която може да се разглежда като способност на определена държава (съюз, коалиция) да се убеди потенциалния опонент (агресор), че загубите му от противопоставяне и/или инициране на въоръжен конфликт ще са по-големи от евентуалните му ползи.

На базата на това може да се твърди, че съдържанието на възпирането ще се определя от прилаганите върху потенциалния опонент на различни информационни операции за въздействие, обединени в конкретни форми и способности за възпиране, основаващи се на поддържане на правдоподобна стратегия и военна мощ и на ясно политическо желание за действие.

Стратегическото възпиране може да се разглежда като „система, включваща субекти, обекти и средства за възпиране, обединени за изпълнението на единна цел”[1].

За да се постигне успешно стратегическо възпиране, изхождайки от динамиката и сложността на съвременната среда за сигурност, трябва да се реализират следните три условия: наличие на адекватна държавна (съюзна) мощ, наличие на воля и решимост за използване на сила.

Въздушно-космическото възпиране е възпиране най-вече със средствата на въздушно-космическите военни сили, които страни като Русия, Китай, САЩ и друго държави притежават.

Повече от 130 държави, участващи в дейности в космическото пространство и приложението за военни цели на въздушнокосмическите технологии е също толкова широкомащабно. Военните задачи в космическото пространство включват: наблюдение и разузнаване, откриване и предупреждаване за изстрелване на ракети, поразяване на изстреляни вече ракети, насочване на оръжия, метеорологическо осигуряване, топогеодезическо и картографско осигуряване, изследване на космоса, сателитната комуникация, която вече е с изключителна важност за системата за командване и управление, и други.

Друг важен елемент на въздушно-космическите сили са системите за ПРО, които са с особена важност за постигане на търсения ефект от възпирането относно намеренията за използване на балистични (ядрени и конвенционални) ракети от потенциалния опонент.

Направления за развитие на въздушно-космическите средства за възпиране.

В контекста на предизвикателствата пред съвременната среда за сигурност, не подлежи на съмнение, че космическото пространство и в частност космическите сили и средства имат

решаващо значение за провеждането на редица операции и за изпълнението на задачите от въоръжените сили в мирно и военно време.

Не е случайно създаването на отделен род войски – космическите, в някои от водещите в световен мащаб държави. Способността им да изпълняват широк спектър от задачи като осигуряване на информация, откриване изстрелването на балистични ракети и предупреждение за ракетно нападение, защита на центрове за управление на висшето държавното и военно ръководство, защита на важни държавни и военни обекти от удари с аналогични средства от страна на противник и други, оказва съществена роля за търсения ефект от възпирането върху потенциалните опоненти.

От особена важност за реализиране на възпирането с космически средства е изстрелването на космически апарати за извеждането в орбита на сателитни системи с военно и двойно предназначение.

Като успешен пример за развитието на такива способности, касаещи възпирането, е Съюзната система за наблюдение на земната повърхност (AGS),

Може да се твърди, че развитието на средствата за наблюдение на космически обекти и откриване на заплахите в космоса и от космоса за държавите и съюзите, които ги притежават, е от голяма необходимост. Тези средства могат да се използват при необходимост и за неутрализиране на самите заплахи. Затова трябва да се развиват и усъвършенстват системите за предупреждение от ракетно нападение и осигуряване с информация, които се основават най-вече на космически-базирани сензори и „СТЕЛТ“-технологии, за постигането на глобален контрол на въздушното и космическото пространство.

Увеличаването на обхвата и разнообразието от задачи, които военната авиация трябва да изпълнява, налага необходимостта от усъвършенстване и използване на съвременни типове стратегически бомбардировачи, многоцелеви изстребители, безпилотни летателни апарати (БЛА) и вертолети с възможности за излитане и кацане от необорудвани летища и самолетноносачи.

Водещите във военно отношение държави работят по проекти за увеличаване разстоянието на полета на самолетите, чрез разработки на различни типове двигатели с алтернативно.

Анализирайки изказвания на експерти в свободното пространство, съществува информация, че се разработват хиперзвуковите безпилотен хиперзвуков самолет, който се движи със скорост шест пъти по-голяма от скоростта на звука.

Категорично може да се твърди, че като основна се очертава тенденцията за развитие на военновъздушните сили и средства в направление на безпилотните летателни апарати.

Анализирайки досегашното участие на БЛА в различни военни конфликти, могат да се очертаят някои направления в тяхното развитие. На първо място БЛА ще се използват най-вече за разузнаване и обозначаване на целите. В този случай БЛА ще бъдат основно средство за разузнаване на стратегически обекти, както и на други, с поразяването, на които функционирането на икономиката и отбраната на съответната страна ще се окаже невъзможно. Те ще трябва да се характеризират с възможности за голяма продължителност на полета, да носят на борда радиолокационни средства, инфрачервена апаратура, средства за радиотехническо разузнаване и специални боеприпаси.

Друга насока е към използване на БЛА като бойни средства. САЩ вече са използвали такива за нанасяне на удари по наземни и поразяване на въздушни цели. Не на последно място БЛА могат да се използват като пунктове за управление. Специалистите са на мнение, че оборудването на БЛА с компютърни системи с изкуствен интелект (експертни системи) ще позволи на такива апарати без вмешателство на оператора или при загуба на управлението самостоятелно да извършват опознаване на обектите, да използват средствата за поразяване и да вземат други логически действия.

Заклучение

Силите и средствата за противоракетна отбрана на държавите и съюзите са основен компонент за реализиране на стратегическото възпиране с военни средства. Може да се твърди, че те допълват ролята на ядреното оръжие за възпирането, но не могат да го заменят. Това е така, защото ПРО по същество се класифицира като чисто отбранителен потенциал на притежаващите я. Изграждането и усъвършенстването на добре развита ПРО усилва тежестта на възпирането и намалява същевременно зависимостта от притежаване или желание за притежаване на ядрени оръжия.

Системата за ПРО на НАТО определено ще се развива в направления на реализирането ѝ като глобална система на страните-партньори и на постоянно подобряване на материалната ѝ основа (ракетите и пусковите установки).

Най-вероятно новите тенденции в развитието на ПРО ще са към създаване на многофункционални съвременни ударни системи за ПРО от нов тип, в това число основавайки се на използването на кинетично, електромагнитно и лазерно въздействие. Изхождайки от работата на учените по разработване на хиперзвукови самолети и свръхзвукови крилати ракети, ПРО трябва да се развива и в насока за противодействие на такива нови средства.

References

1. Недялков, Н., Трансформация на възгледите за стратегическо възпиране с военни средства, Дисертация, София, Военна академия „Г. С. Раковски”, 2012.
2. Добрев, К., Възпирането като форма за гарантиране на системата за сигурност на държавата, Сборник „Актуални проблеми на сигурността”, София, Военна академия „Г. С. Раковски”, 2009.
3. Стоянова, В., Скриване на информация в изображения, Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски” ISBN 978-954-9681-86-4.
4. Чанев, С., Устойчивост на групировка за противовъздушна отбрана, *II International scientific conference CONFSEC 2018, Боровец, 2018, с. 76-78, ISSN PRINT, 2603-2945.*
5. Камарашев, Г., Учебно пособие за изучаване на способите за бойно използване на авиацията, ВВОВУ “В. Левски” №03955, В. Търново, 2000.